

Політичні інститути та процеси

УДК 346.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15016011>

Політичні еліти та їхній вплив на динаміку розвитку політичних партій в Україні

Колєватов Олексій Олександрович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії і суспільних наук,
Навчально-науковий інститут природокористування та гуманітарних наук,
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-9418-7897>

Нинюк Інна Іванівна,

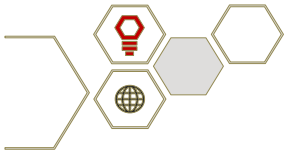
кандидат наук з державного управління, доцент кафедри політології та
публічного управління, Волинський національний університет імені Лесі
Українки, м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6544-2393>

Ткачук Анна Іллівна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри правових дисциплін,
Херсонський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП», м. Херсон, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7473-490X>

Прийнято: 09.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

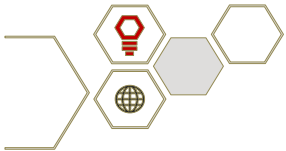
Анотація: У статті досліджено вплив політичних еліт на розвиток політичних партій в Україні. Мета роботи полягає в аналізі діяльності політичних еліт щодо формування, трансформації та функціонування партій у

контексті змін української політики. Особливу увагу приділено виявленню факторів, що визначають взаємодію між елітами та партійними структурами, враховуючи історичні, інституційні й соціально-економічні умови. Такий методологічний підхід сприяє комплексному дослідженню механізмів впливу еліт на внутрішню структуру партій, їхнє ідеологічне позиціонування та підходи до виборчих стратегій.

Результати дослідження підтверджують, що політичні еліти мають значний вплив на визначення пріоритетів партій, їхніх політичних цілей та здатності адаптуватися до змін у політичному середовищі. З'ясовано, що концентрація влади в руках елітних груп суттєво обмежує внутрішню демократизацію партій і їхню спроможність представляти суспільні інтереси. Крім того, значущу роль у відносинах між елітами й партіями відіграють зовнішні чинники, такі як міжнародний вплив та економічна ситуація. Дослідження показало, що рівень внутрішньої демократичності партій безпосередньо залежить від механізмів ухвалення рішень та залучення рядових членів до формування стратегічних рішень. У тих політичних структурах, де партійна еліта контролює процес прийняття рішень без відкритої дискусії, спостерігається тенденція до централізації влади та зниження рівня політичної конкуренції в межах партії.

У висновках наголошено на тому, що підвищення прозорості й інклюзивності діяльності політичних партій є визначальними чинниками зміцнення їхньої демократичної функціональності та здатності ефективно реагувати на потреби громадян. Відкритість партійних процесів, розширення можливостей для участі рядових членів у формуванні політичного курсу та ухваленні рішень сприятимуть підвищенню довіри до партійних інституцій і зміцненню зв'язку між політичною елітою та суспільством. Отримані результати мають значну практичну цінність для політиків, експертів та

дослідників, які займаються питаннями вдосконалення партійної системи України та консолідації демократії.

Ключові слова: виборчі стратегії, трансформація влади, державне управління, суспільні процеси, демократичні трансформації

**Political elites and their influence on the dynamics of political party
development in Ukraine**

Oleksii Kolievatov,

Ph.D. in Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Philosophy
and Social Sciences, Educational-Scientific Institute of Environmental
Management and Humanities, Chernihiv Polytechnic National University,
Chernihiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-9418-7897>

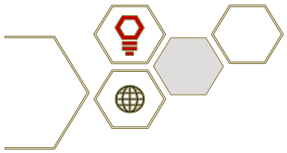
Inna Ninyuk,

Ph.D. in Public Administration, Associate Professor of the Department of Political
Science and Public Administration, Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6544-2393>

Anna Tkachuk,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Legal Disciplines, Kherson Institute of the Interregional Academy
of Personnel Management, Kherson, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7473-490X>

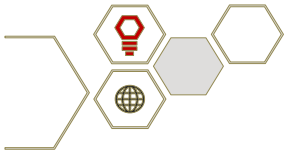
Abstract: The article examines the role of political elites in influencing the development of political parties in Ukraine. The main goal of the work is to analyze how political elites contribute to the formation, transformation and functioning of

parties in the context of changes in the Ukrainian political landscape. Particular attention is paid to identifying key factors that determine the interaction between elites and party structures, taking into account historical, institutional and socio-economic conditions. This study uses both qualitative and quantitative methods. In particular, a content analysis of legislative acts, a comparative analysis of political systems, as well as expert interviews with representatives of political parties and academics were conducted. Such a methodological approach allows for a comprehensive study of the mechanisms of influence of elites on the internal structure of parties, their ideological positioning and approaches to electoral strategies.

The results of the study confirm that political elites have a decisive influence on determining the strategic priorities of parties, their political goals and their ability to adapt to changes in the political environment. It was found that the concentration of power in the hands of elite groups significantly limits the internal democratization of parties and their ability to represent a wide range of public interests. In addition, external factors such as international influence and the economic situation play a significant role between elites and parties. The study showed that the level of internal democracy of parties directly depends on the decision-making mechanisms and the involvement of ordinary members in the development of strategic decisions. In those political structures where the party elite controls the decision-making process without open discussion, there is a tendency to centralize power and reduce the level of political competition within the party.

The conclusions emphasize the need to increase transparency and inclusiveness within political parties as key factors in strengthening their democratic functionality and ability to effectively respond to the needs of citizens. Openness of party processes, expansion of opportunities for participation of rank-and-file members in shaping political course and decision-making will contribute to increasing trust in party institutions and strengthening the connection between the

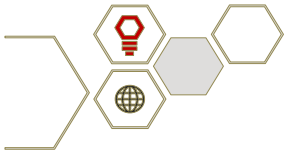
political elite and society. The results obtained have significant practical value for politicians, experts and researchers who deal with issues of improving the party system of Ukraine and consolidating democracy.

Keywords: electoral strategies, transformation of power, public administration, social processes, democratic transformations

Постановка проблеми. Питання політичних еліт та їхнього впливу на розвиток і динаміку політичних партій в Україні залишається актуальною темою як для наукових досліджень, так і для практичного застосування. Це зумовлено тим, що політичні еліти відіграють основну роль у визначенні стратегічних напрямів розвитку партій, формуванні їхніх ідеологічних засад та адаптації до змін у політичному середовищі.

Важливість цього дослідження полягає в тому, що воно допомагає зрозуміти вплив політичних еліт на процес формування, еволюцію та функціонування політичних партій у специфічному суспільно-політичному контексті України. Враховуючи нестабільність політичної системи, виклики демократичного розвитку та потребу в ефективному врядуванні, аналіз ролі еліт стає важливим для розробки механізмів, що сприятимуть демократизації партійної системи, зниженню рівня олігархічного впливу та посиленню політичної відповідальності перед суспільством.

Розуміння впливу політичних еліт на політичні партії є життєво важливим не лише для формування ефективної політики, а й для стабільності політичної системи загалом. Відсутність прозорих механізмів контролю за діяльністю еліт може призводити до посилення авторитарних тенденцій, зниження довіри до політичних інституцій та зростання соціальної напруги. Дослідження теми має не лише наукове, а й значне суспільне значення.

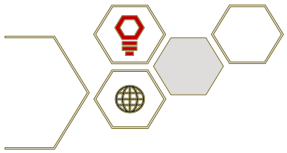
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження підкреслюють вплив цифрових технологій на політичні процеси. У роботі Ю. Кобця [1] розглянуто роль політичних еліт у формуванні правління та демократичних процесів, особливо під час перехідного періоду в країні. Автори Ю. Остапець, Г. Ільтьо [2] розкривають вплив місцевих політичних діячів на формування національних партійних стратегій та конфігурацій системи.

У дослідженні Д. Дроботуна [3] представлено комплексний аналіз впливу змін політичної еліти після парламентських виборів на трансформацію партійної системи та політичного ландшафту України. Науковиця М. Кармазіна [4] у своїй роботі, спираючись на кількісні та якісні методи аналізу складу парламентської еліти, доводить, що її ідентичнісні характеристики визначають напрями розвитку політичного дискурсу, структуру партійних об'єднань і механізми ухвалення рішень в Україні.

У дослідженні М. Зана [5] акцентовано увагу на ролі політичних партій у формуванні політичного середовища та забезпеченні представництва інтересів меншин у загальній політичній системі України. Науковці Р. Манайло-Приходько та Ю. Остапець [6] здійснили ґрунтовний аналіз регіональних аспектів розвитку політичної партійної системи України.

Вагомий внесок у дослідження цієї теми зробила Г. Луцишин [7], яка акцентує на ролі партійних структур європейського рівня у формуванні української партійної системи та їхньому впливі на національну політику, зокрема на партійну динаміку в Україні.

У межах національного контексту Р. Балабан [8] проаналізував, як зміни у виборчій системі, партійній структурі та конфігураціях еліт позначилися на політичному середовищі України. Дослідження автора висвітлює значення політичних еліт у реагуванні на електоральні зміни та адаптації партійних стратегій, що впливає на розвиток політичних партій у країні.

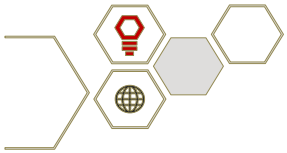

У дослідженні О. Балашової [9] проаналізовано узгодженість діяльності політичних партій із національними питаннями та ідентичністю, а також висвітлено роль політичних еліт у цьому процесі. Праця Г. Зеленко [10] присвячена аналізу масштабних трансформацій політичного режиму в Україні, з акцентом на суперечності між демократичним розвитком та впливом укорінених кланових структур, які здебільшого визначали політичні процеси та результати.

Значний внесок у дослідження цієї теми зробив М. Кристиняк [11], який визначив особливості формування політичної еліти в Україні, акцентуючи на викликах і можливостях розвитку ефективніших управлінських структур. Ю. П. Мельник [12] досліджував питання політичної відповідальності, пропонуючи комплексний аналіз її наслідків у контексті української політики.

У роботі С. С. Щербини [13] здійснено аналіз соціального, економічного та політичного походження політичних еліт, а також розкрито вплив їхньої структури на процес ухвалення рішень і партійну динаміку в Україні. Науковець К. В. Карман [14] розглянув різні типології політичних партій та їхню роль у формуванні партійних систем, приділяючи особливу увагу класифікації партій в Україні. Авторка А. Лясота [15] проаналізувала процес трансформації партійних систем у країнах, що здійснюють перехід від комуністичного режиму, зокрема в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри успіхи в дослідженні впливу політичних еліт на розвиток партій в Україні, низка питань залишається відкритою. Зокрема, недостатньо вивченими є еволюція елітних мереж та їхній вплив на партійні ідеології, співвідношення між політичними елітами та поведінкою виборців, а також роль іноземного впливу у формуванні партійної системи. Хоча політичні еліти визначають програми партій, їхній реальний вплив на виборчі вподобання та партійну

динаміку досі потребує детального аналізу, особливо в контексті регіональних відмінностей, економічних чинників та високої політичної поляризації.

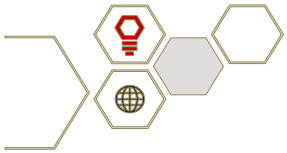
Пропоноване дослідження розширює уявлення про роль політичних еліт у розвитку партійної системи України, аналізуючи їхній вплив на структурні параметри партій, виборчі процеси та взаємодію із суспільством. Визначено основні тенденції та виклики, зокрема недостатню інституціоналізацію партій і персоналізовані підходи до управління, що ускладнюють демократизацію політичного процесу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні впливу політичних еліт на формування, трансформацію та функціонування політичних партій у контексті зміни політичного ландшафту України.

Завдання дослідження:

- 1) дослідити роль політичних еліт у формуванні та трансформації політичних партій в Україні;
- 2) проаналізувати вплив політичних еліт на партійні ідеології, виборчі стратегії та партійну конкуренцію;
- 3) дослідити зв'язок між політичними елітами та поведінкою виборців, зосереджуючись на тому, як дії еліт впливають на результати виборів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Політична еліта – це особи або групи, які мають значну владу та вплив у політичній системі, охоплюючи провідних політиків, партійних лідерів, бізнесменів і медіамагнатів. Їхні дії та стратегії безпосередньо впливають на формування громадської думки, яка впливає на поведінку виборців [13, с. 211]. Політичні послання, які еліти транслюють своїми промовами, виступами в засобах масової інформації (далі – ЗМІ) та політикою, можуть або мобілізувати, або відштовхнути виборців,

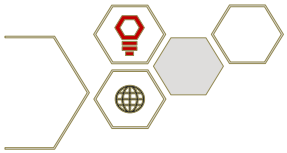

залежно від того, наскільки вони резонують із потребами та вподобаннями електорату.

Політичні еліти відіграють визначальну роль у формуванні, розвитку та трансформації політичних партій в Україні. Оскільки після здобуття незалежності в 1991 році країна зазнала значних політичних, соціальних та економічних змін, вплив еліт формувалася політичний ландшафт і визначав успіх чи поразку різних політичних партій. Динаміка контролю еліти, регіональні поділи та зміна політичних ідеологій глибоко вплинули на те, як політичні партії в Україні діють, формують коаліції та адаптуються до мінливих очікувань виборців.

Відносини між політичними елітами та партіями глибоко переплетені. Еліти часто формують ідеологічну основу, стратегічний напрям і внутрішню організацію партії. Вони впливають на формування партійних планів і політичних пріоритетів, гарантуючи, що ті узгоджуються з їхніми інтересами та ширшими суспільними цілями. Крім того, еліти відіграють вирішальну роль у відборі кандидатів і вербуванні, визначаючи керівництво партії та її загальний склад. Їхні фінансові та інформаційні ресурси сприяють успіху партії на виборах, забезпечуючи ефективну агітацію та охоплення громадськості.

Еволюція політичних партій тісно пов'язана з впливом еліт, дії та стратегічні рішення яких із часом формують партійні системи. Політичні еліти, об'єднуючи відомих політиків, бізнесменів та інтелектуалів, відіграють центральну роль у переосмисленні партійних ідеологій, структур і виборчих стратегій. Їхній вплив можна спостерігати в змінах партійних платформ, появі нових політичних рухів і трансформації традиційних партій для адаптації до мінливих соціальних та економічних умов. Оскільки еліти прагнуть зберегти або розширити свою владу, вони часто впроваджують реформи, об'єднують

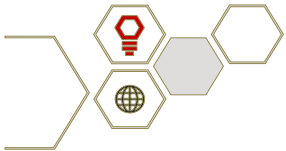

або розділяють партії та створюють альянси, які змінюють політичний ландшафт.

Історично суттєві зміни в партійних системах відбувалися через амбіції впливових осіб або груп, які кидають виклик уже наявним структурам і запроваджують нові політичні наративи. Харизматичні лідери можуть змінювати партійну ідентичність, коригуючи свою ідеологічну позицію та залучаючи нових виборців. Економічна та медійна еліти також відіграють вирішальну роль, надаючи фінансові та інформаційні ресурси, які впливають на суспільне сприйняття та конкурентоспроможність партій. У деяких випадках елітні групи маніпулюють партійними структурами для консолідації влади, створюючи закриті мережі, які обмежують внутрішню демократію та маргіналізують альтернативні голоси.

Підйом і занепад партій часто пов'язані з політичними стратегіями, керованими елітою. У демократичних системах конкуренція між елітами призводить до перегрупування партій: старі партії пристосовуються до нових викликів або їх замінюють нові політичні рухи. У більш авторитарних умовах панівні еліти можуть пригнічувати опозиційні партії, зберігаючи контроль над основними політичними організаціями. Здатність еліт формувати партійну еволюцію залежить від таких факторів, як виборче законодавство, громадські настрої та інституційні обмеження, що робить політичні партії динамічними утвореннями, які постійно розвиваються під впливом еліт.

Формування політичних партій в Україні часто відбувалося під сильним впливом політичних еліт країни. Еліти, особливо впливові, що мали сильні економічні, політичні чи регіональні зв'язки, відіграли важливу роль у створенні та керівництві партіями. Значну кількість перших політичних партій країни було сформовано навколо особистих мереж впливових осіб або груп: олігархів, колишніх чиновників радянських часів та бізнес-еліти [16, с. 370]. Еліти використовували свій контроль над ресурсами, засобами масової

інформації та інституціями для формування партійних платформ, визначення виборчих стратегій і залучення виборців (табл. 1).

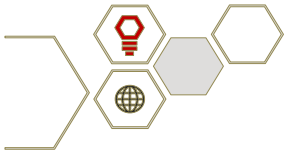
Таблиця 1

Роль політичних еліт у формуванні та трансформації політичних партій в Україні

Критерії	Характеристика	Приклади
Формування партій під впливом еліти	Політичні партії часто створюються на основі особистих зв'язків та інтересів еліт	Партія регіонів, Соціалістична партія України, партія «Слуга народу»
Трансформація політичних партій	Політичні еліти впливають на те, як партії адаптуються, змінюють брендинг та платформи у відповідь на політичні зміни	Перехід від Партії регіонів до нових партій після 2014 року, збільшення кількості членів партії «Слуга народу» під час президентства В. Зеленського
Регіональні розподіли	Регіональна лояльність еліт впливає на формування та підтримку політичних партій у різних регіонах	Партія регіонів на сході, «Батьківщина» та «Свобода» на заході
Закордонний вплив	Зовнішні гравці, зокрема іноземні уряди та організації, впливають на трансформацію партій	Підтримка ЄС проєвропейських партій, російський вплив на проросійські партії

Джерело: власна розробка авторів

Роль політичних еліт у трансформації політичних партій також переплітається з регіональними поділами в Україні. Еліти часто мають сильну регіональну лояльність, і цей фактор відіграє значну роль у формуванні та трансформації політичних партій. Наприклад, Партія регіонів історично домінувала в східних і південних регіонах України, де відсоток російськомовного населення був вищим.

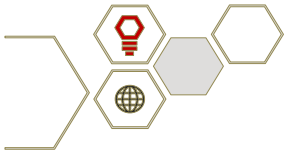

Аналогічно, такі партії як «Батьківщина» та «Свобода», були більш популярними в Західній Україні, де націоналістичні настрої та проєвропейська політика інституціоналізувалися. Регіональні розбіжності продовжують впливати на формування політичних партій, оскільки еліти в різних частинах країни використовують свій вплив для просування конкретних політичних планів, які відповідають інтересам їхніх регіональних баз.

Політичні еліти мають значну владу у формуванні партійних ідеологій, виборчих стратегій і динаміки партійної конкуренції. У будь-якій політичній системі, особливо в Україні, політичні еліти впливають на партійні платформи, визначають наратив і керують виборчими кампаніями [17, с.717]. Аналіз впливу політичних еліт на ці елементи є важливим для розуміння ширшого політичного середовища, особливо в контексті політичної трансформації, яку переживає Україна.

Ідеології політичних партій здебільшого формуються окремими особами або групами, які перебувають при владі в партії, і їх часто називають політичними елітами. Еліти через свої особисті переконання, походження та політичні приналежності визначають ідеологічний напрям відповідних партій. В Україні партійні ідеології були тісно пов'язані з уподобаннями та інтересами місцевих еліт, особливо регіональних, із сильним економічним і політичним впливом.

Наприклад, Партія регіонів, що була панівною в Україні до 2014 року, мала ідеологію, зосереджену на проросійській політиці, що відображає вподобання політичних еліт у східних і південних регіонах України. Еліти, часто пов'язані з олігархічними інтересами, наголошували на важливості збереження економічних і політичних зв'язків із країною-агресором. А такі партії, як «Батьківщина» та «Свобода», що отримали підтримку в Західній Україні, мають ідеологію, засновану на проєвропейських і націоналістичних

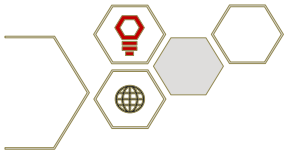
почуттях, сформовану елітами, які виступали за інтеграцію з Європейським Союзом і відрив від російського впливу.

Еліти визначають, які питання будуть стратегічними в партійних платформах і яка політика матиме відгук у виборців [18, с.578]. Оскільки еліти змінюються у відповідь на зміну політичних обставин, партійні ідеології розвиваються, часто відповідно до інтересів цих основних фігур.

В Україні партійна система характеризується нестабільністю, частими змінами та домінуванням лідерських партій над ідеологічними. Політичні еліти визначають стратегію партій, що може обмежувати представницьку функцію. Важливу роль відіграють міжнародні чинники, зокрема європейська інтеграція та зовнішня підтримка. Громадська активність, суспільний запит на реформи та цифрові технології змінюють способи взаємодії партій із виборцями. Для подальшого розвитку необхідно зміцнити внутрішньопартійну демократію, зменшити вплив олігархічних структур і підвищити відповідальність партій перед громадянами.

Вплив політичних еліт на партійні ідеології, виборчі стратегії та партійну конкуренцію є визначальним фактором у розвитку політичних систем. Політичні еліти, що складаються із впливових політиків, партійних лідерів та економічно зацікавлених сторін, формують ідеологічні наративи відповідно до своїх інтересів і ширших суспільних тенденцій. Контролюючи партійні платформи та дискурс, вони визначають політичні пріоритети, коригують ідеологічні позиції у відповідь на зміни суспільних настроїв і впливають на формування політичних дебатів. У багатьох випадках ідеологічні зміни відбуваються через стратегічні розрахунки еліт, коли партії змінюють свої позиції, щоб бути привабливішими для виборців або консолідувати владу.

Еліти відіграють вирішальну роль у формуванні виборчих стратегій, керуючи повідомленнями кампанії, розподілом ресурсів і зусиллями зі

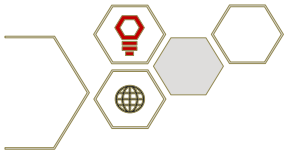
створення коаліції. Їхня фінансова підтримка та доступ до медіаплатформ дають їм можливість впливати на сприйняття виборцями та політичну участь. За допомогою цільової реклами, кампанії на основі даних і мобілізації основних соціальних груп еліти посилюють конкурентну перевагу партії.

Конкурентний ландшафт політичних партій додатково формується взаємодією еліт, оскільки суперництво між фракціями визначає партійну динаміку та ширшу політичну стабільність. У деяких системах еліти сприяють роздробленню або перегруповуванню партій, щоб послабити опозиційні сили, тоді як в інших вони створюють альянси для консолідації контролю. Ступінь впливу еліти на партійну конкуренцію залежить від інституційних рамок, свободи ЗМІ та механізмів громадської підзвітності. Зрештою, роль політичних еліт у формуванні ідеологій, виборчих стратегій і партійної конкуренції підкреслює їхню владу в спрямуванні політичного дискурсу та впливі на результати управління.

Взаємозв'язок між політичними елітами та поведінкою виборців є важливою сферою дослідження політичної науки, оскільки вона показує, як еліти формують рішення електорату та впливають на результати виборів. Своїми діями, риторикою та політичними стратегіями політичні еліти відіграють значну роль у формуванні політичного дискурсу, сприйняття виборців і, зрештою, визначають успіх чи поразку політичних партій на виборах. Розуміння того, як поведінка еліти впливає на вибір виборців, є основним для пояснення електоральних тенденцій і партійної динаміки, особливо в перехідних демократіях, таких як Україна. Політичні еліти визначають стратегічні пріоритети партій і використовують різні механізми впливу на електорат, зокрема через медіа, соціальні мережі та політичну риторику.

Таблиця 2

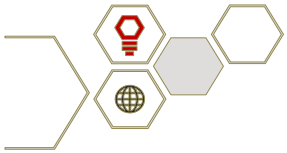
Зв'язок між політичними елітами та поведінкою виборців

Критерії	Характеристика	Приклади
Формулювання політичних питань	Політичні еліти формують сприйняття виборців, акцентуючи на певних питаннях	Проєвропейські та проросійські наративи в політичному дискурсі України
Стратегії виборчих кампаній	Еліти визначають стратегії мобілізації виборців та проведення кампаній	Використання медіа, соціальних мереж та популістської риторики для залучення виборців
Мобілізація виборців	Еліти організовують кампанії для підвищення явки виборців через мітинги, обіцянки та регіональні звернення	Організація мітингів елітами в Україні та використання місцевих еліт для розв'язання регіональних проблем і підвищення явки
Клієнтелізм	Еліти пропонують матеріальні вигоди в обмін на політичну підтримку, впливаючи на лояльність і виборчу поведінку	Обіцянки робочих місць, державних контрактів або проєктів розвитку в обмін на голоси в регіонах, де переважає сільська місцевість
Поляризація виборчої поведінки	Еліти можуть або загострювати, або пом'якшувати розбіжності в суспільстві, впливаючи на рівень політичної поляризації	Поляризаційні кампанії, як це було між П. Порошенком і В. Зеленським під час виборів 2019 року
Вплив на результати виборів	Дії еліт безпосередньо впливають на остаточні результати виборів, забезпечуючи успіх або призводячи до поразки	Успіх партій або кандидатів на основі стратегій, підтримуваних елітами, або невдачі, що призводять до виборчих зрушень

Джерело: власна розробка авторів

Формулювання політичних питань підкреслює, як еліти формують сприйняття виборців через наративи, такі як проєвропейські чи проросійські

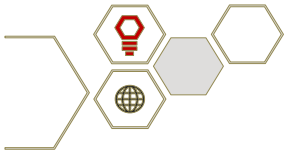

дискурси. Стратегії виборчих кампаній показують, що еліти мобілізують виборців через ЗМІ, соціальні мережі та популістську риторику.

Мобілізація виборців охоплює організацію мітингів, висування передвиборчих обіцянок і залучення місцевих еліт із метою підвищення явки. Клієнтелізм передбачає надання матеріальних вигод, зокрема працевлаштування або реалізацію інфраструктурних проєктів, в обмін на підтримку виборців, що особливо поширене в сільській місцевості. Поляризація виборчої поведінки аналізує, яким чином політичні еліти загострюють або, навпаки, пом'якшують суспільні розбіжності, що яскраво проявилось під час президентської кампанії 2019 року між П. Порошенком і В. Зеленським. Нарешті, вплив еліт на результати виборів демонструє, як стратегічні рішення політичних груп визначають підсумковий успіх або поразку кандидатів.

Одним із найпомітніших способів впливу політичних еліт на поведінку виборців є формулювання стратегічних політичних питань. Завдяки своєму контролю над політичним дискурсом еліти можуть висвітлювати певні питання, такі як економічна стабільність, національна безпека чи корупція, які збігаються з проблемами електорату [19]. Наприклад, під час президентських виборів в Україні еліти часто робили вибір між проєвропейською та проросійською орієнтаціями, приєднуючись до однієї з цих сторін, щоб залучити виборців, які поділяють схожі погляди. Те, як еліти позиціюють себе в таких питаннях, може вплинути на переваги виборців і власне результати виборів.

Стратегії, які еліти використовують для мобілізації виборців, є життєво важливими для формування результатів. Політичні еліти використовують усі наявні в їхньому розпорядженні ресурси, такі як засоби масової інформації, фінансову підтримку та мережі прихильників, щоб посилити явку виборців і схилити тих, хто ще не визначився. Використання медіа, особливо в епоху

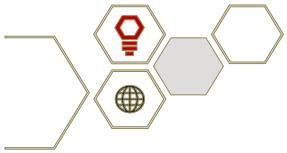

цифрових технологій, дало елітам безпрецедентну можливість впливати на громадську думку. За допомогою кампаній у соціальних мережах, теледебатів і реклами еліти можуть ефективно охопити широку аудиторію та представити своє бачення майбутнього. Дії політичних еліт у формуванні цих послань мають глибокий вплив на поведінку виборців.

Зв'язок між політичними елітами та поведінкою виборців є складним і динамічним. Політичні еліти формують поведінку виборців, контролюючи політичний дискурс, мобілізуючи прихильників і формулюючи виборчі проблеми. Їхні дії мають глибокий вплив на те, як виборці сприймають політичні партії та кандидатів, впливаючи як на явку виборців, так і на їхні вподобання. У країнах із перехідними політичними системами, зокрема в Україні, аналіз ролі політичних еліт у формуванні виборчої поведінки є важливим для розуміння результатів виборів і партійної динаміки

Висновки. Політичні еліти, впливаючи на публічний дискурс, формування політики та виборчі стратегії, відіграють важливу роль у розвитку й трансформації політичних партій. Вони визначають ідеологічну орієнтацію, стратегічні напрями партій і водночас формують політичний дискурс та впливають на виборчі результати. Завдяки здатності формувати суспільне сприйняття, артикулювати пріоритетні питання та мобілізувати електорат політичні еліти впливають не лише на внутрішню динаміку партій, а й на ширший політичний ландшафт України.

Взаємодія між політичними елітами та електоратом має важливе значення для формування партійних систем і динаміки політичної конкуренції. Ефективність еліт у налагодженні комунікації з виборцями, конструюванні цілеспрямованих політичних наративів і використанні соціокультурних розбіжностей чи консолідаційних чинників є визначальним фактором успіху партій. У контексті перехідного політичного середовища, як-от в Україні, саме стратегічні рішення політичних еліт часто формують

вектори партійної трансформації, оскільки партії змушені адаптуватися до динамічних суспільних запитів і очікувань електорату. Водночас медіа, як традиційні, так і цифрові, значно посилили можливості політичних еліт, надаючи їм інструменти для широкомасштабного впливу на громадську думку та мобілізації виборців.

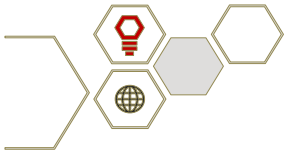
Взаємодія політичних еліт і партійного розвитку в Україні є складною та багатогранною. Еліти визначають ідеологічні засади партій, впливають на динаміку лідерства та формування стратегій. У процесі подальшого політичного розвитку України їхня роль залишатиметься визначальною у формуванні майбутньої архітектури політичної системи. Аналіз цього впливу є важливим для розуміння ширших тенденцій в українській політиці та сучасної еволюції політичних партій.

Подальші дослідження політичних еліт в Україні повинні зосереджуватись на еволюції їхньої ролі у формуванні партійних ідеологій та стратегій, враховуючи соціальні та геополітичні зміни. Окремою сферою є вивчення впливу цифровізації та нових медіа на взаємодію еліт і виборців, зокрема під час виборчих кампаній. Порівняльний аналіз з іншими перехідними демократіями може дати важливі висновки для оцінки перспектив демократичної стабільності в Україні.

Список використаних джерел

1. Кобець Ю. В. Якість політичної еліти України в контексті демократичних перетворень. *Прикарпатський вісник НТШ*. Думка. 2019. № 4. С. 70–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvntsh_2019_4_5 (дата звернення: 28.12.2024).

2. Остапець Ю. О., Ільтьо Г. Ф. Регіональний вимір конфігурації партійної системи України. *Гілея : науковий вісник*. 2019. Вип.147. № 8. Ч. 3. Політичні науки. С. 67–73. URL:

<http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=201> (дата звернення: 28.12.2024).

3. Дроботун Д. Зміна політичної еліти в контексті результатів виборів до Верховної Ради України IX скликання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2020. № 87. С. 356–362. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2020_87_35 (дата звернення: 28.12.2024).

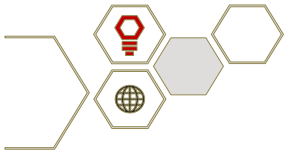
4. Кармазіна М. Українська парламентська еліта: кількісно-якісний аналіз ідентитетів (1990–2019). *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. Т. 14. Вип.1(29). С. 59–77. DOI: <https://doi.org/10.15421/352208>

5. Зан М. Репрезентація етнополітичних партій меншитарних груп України у форматі парламентських виборів 1998–2019 рр. *Політикус*. 2020. Вип. 4. С. 146–154. URL: http://politicus.od.ua/4_2020/23.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

6. Манайло-Приходько Р., Остапець Ю. Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України: монографія. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2020. 338 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/dis_manailo-prykhodko.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

7. Луцишин Г. Особливості функціонування сучасних етнорегіональних партій. *Політичні партії і вибори : українські та світові практики : зб. ст. і тез за результатами наук. конф. «Політичні партії і вибори : українські та світові практики» (пам'яті Юрія Романовича Шведа)* (м. Львів, 3 листопада 2018 року). Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2019. С. 57–62. URL: https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-12/ukr_nasya-c7129.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

8. Балабан Р. Електоральна перебудова в Україні: 2019. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН*

України. 2019. № 2 (98). С. 155–175. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/balaban_elektoralna.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

9. Балашова О. Еволюція партійної системи України через призму показників націоналізації політичних партій. *Регіональні студії*. 2020. № 21. С. 12–20. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39735/1/4.pdf> (дата звернення : 28.12.2024).

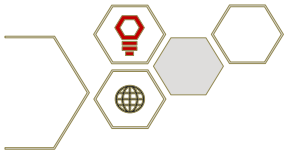
10. Зеленько Г. Траєкторія трансформації політичного режиму в Україні за роки незалежності: демократія vs клановість. *Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми*. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С. 139–177. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Polit_protses_Monohrafiia_2022.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

11. Кристиняк М. Особливості формування еліти в Україні та засади щодо вдосконалення процесу її створення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. Вип. 7. С. 78–80. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/nov/22510/14.pdf> (дата звернення: 28.12.2024).

12. Мельник Ю.П. Визначення поняття «політична відповідальність»: наукові погляди та підходи до його тлумачення. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 2. С. 9–13. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/2/4.pdf> (дата звернення: 28.12.2024).

13. Щербина С. С. Структура політичної еліти в сучасному українському суспільстві. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2019. Вип. 83. С. 210–215. URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/83/27.pdf> (дата звернення: 28.12.2024).

14. Караман К. Проблема типології партій в сучасній партології. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Історія. Політологія. 2019. Вип. 26. С. 114–123 URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Karaman_Kostiantyn/Problema_typolohii_partii_v_suchasniy_partolohii.pdf (дата звернення: 28.12.2024)

15. Лясота А. Є. Трансформація місця та ролі неурядових організацій у політичному процесі України. *Політичні інститути та процеси*. 2021. Вип. 2 №1. С. 53–58. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-2.9>

16. Ляшенко О. Електоральна історія незалежної України. *Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми*. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С. 368–421. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/politychnyi_protsey_u_nezalezhniy_ukraini.pdf (дата звернення: 28.12.2024).

17. Нинюк І. І. Трансформація політичних еліт в Україні в контексті реформ державного управління. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 7(7). С. 716–734. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/16304> (дата звернення: 28.12.2024).

18. Сулейманова С. Р. Основні принципи медіації. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.)*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 578–582. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/71766002-b7d4-46ea-a1d4-7ed18b951bec/content> (дата звернення: 28.12.2024).

19. Лисянський П. Л., Саліхов А. Р. Аксіологічний аналіз виборчого процесу у військовий та поствійськовий час. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. №4. С. 105–109. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/44_2023/19.pdf (дата звернення: 28.12.2024).